

БЮДЖЕТ НА ВРЕМЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО В ПЕРИОДА 2022 - 2023 ГОДИНА

В периода от 21 март 2022 до 21 март 2023 г. Националният статистически институт проведе шестото по ред изследване *Бюджет на времето на населението* по хармонизирана методология на Европейската комисия (Евростат).

Целта на изследването е да се определи колко време хората отделят за извършване на различни дейности - платена работа, домакинска работа и семейни грижи, лични грижи, доброволен труд, социален живот, пътуване и свободно време.

I. Средно време на ден за извършване на основни дейности¹

Резултатите от изследването показват, че населението на страната на 10 и повече навършени години отделя за задоволяване на основните си жизнени потребности (сън, хранене и други лични грижи) средно по 12 часа и 28 минути от денонощието. За дейности, свързани с работа, учене и домакински задължения - 5 часа и 28 минути, за свободно време и социален живот - 4 часа и 15 минути, и за пътуване 1 час и 9 минути от денонощието.

Фигура 1. Средно време на ден за извършване на основни дейности, в часове и минути

Лична грижа		Работа и учене		Свободно време и пътуване	
	Сън 9:17		Работа 2:43		Свободно време 4:09
	Хранене 2:16		Учене 0:27		Пътуване 1:09
	Други лични грижи 0:55		Домакинска работа 2:58		Друго неопределено 0:02

¹ Средният брой часове на ден (24 часа) се изчислява, като сборът от времето, изразходвано за дадена дейност, се раздели на всички анкетирани лица, независимо дали са извършвали или не тази дейност в деня на анкетирането.

БЮДЖЕТ НА ВРЕМЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО В ПЕРИОДА 2022 - 2023 ГОДИНА

Средно време на ден, изразходвано за лична грижа от населението на 10 и повече навършени години

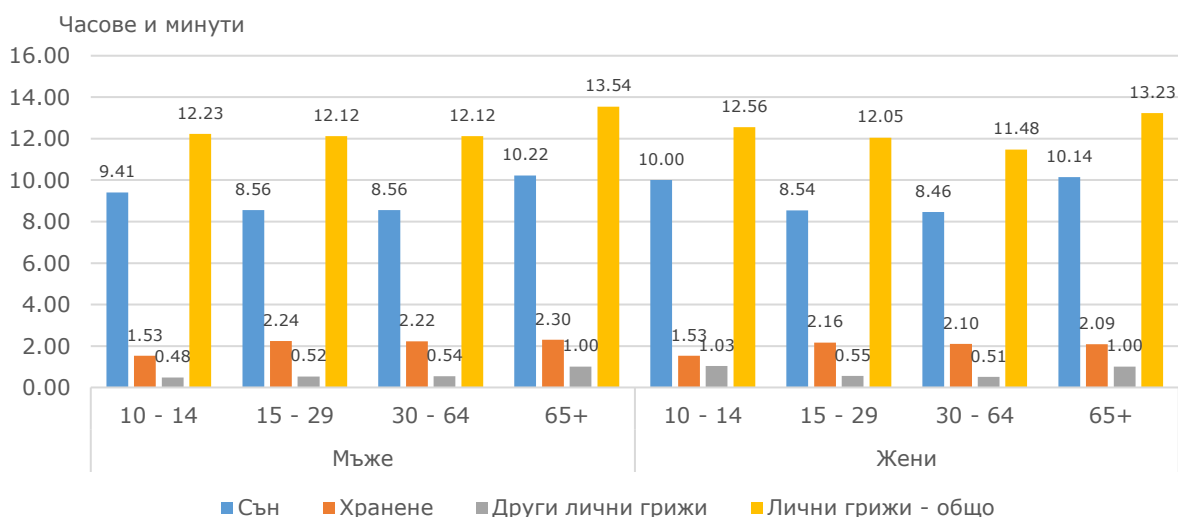
В групата на личните грижи най-голям е делът на времето, изразходвано за сън² - 9 часа и 17 минути, или 38.7% от денонощието. За хранене³ се отделя средно по 2 часа и 16 минути дневно, а за други лични грижи⁴ - 55 минути, съответно 9.4 и 3.8% от денонощието.

В сравнение с 2011 г. времето за сън се е увеличило с 4 минути, а за хранене с 15. Времето за други лични грижи остава приблизително същото.

Мъжете и жените изразходват еднакво време за сън - средно по 9 часа и 17 минути, но мъжете се хранят с 13 минути по-дълго от жените.

Най-продължително време за сън отделят най-възрастните (65 и повече години) и най-младите (10 - 14 навършени години), съответно 10 часа и 17 минути и 9 часа и 50 минути. Най-много време за хранене отделят хората на възраст 15 - 29 навършени години - средно по 2 часа и 20 минути на ден.

Фигура 2. Средно време, за дейности, свързани с лична грижа, по възрастови групи и по пол

Лицата, живеещи в градовете, спят с 23 минути повече в сравнение с тези в селата.

² Сън - включва спане през деня и нощта, дрямка, лежане в леглото, включително поради болест или старост, без успоредно извършване на други дейности.

³ Хранене - включва хранене, независимо от мястото, както и междинни закуски, пиене на кафе, чай или спиртни напитки.

⁴ Други лични грижи - включва лична хигиенна грижа, както и посещения на лекар, зъболекар, друг специалист или салон за красота.

БЮДЖЕТ НА ВРЕМЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО В ПЕРИОДА 2022 - 2023 ГОДИНА

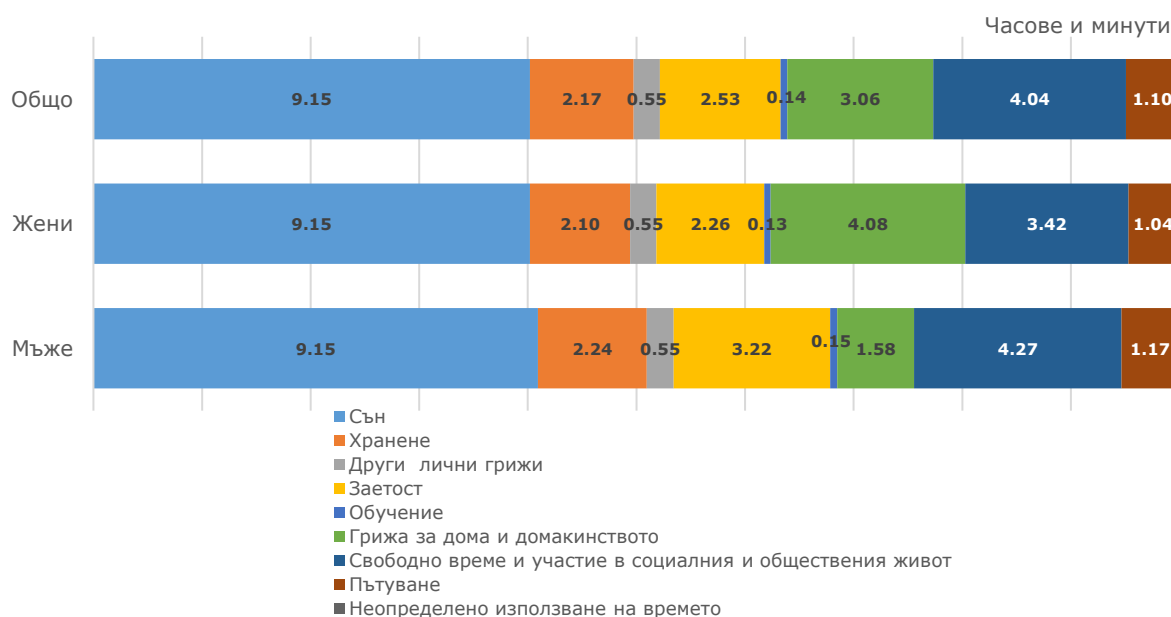
Женените мъже спят и се хранят със 7 минути повече в сравнение с мъжете, никога не встъпвали в брак. За разлика от тях, омъжените жени спят средно с 9 минути по-малко от тези, никога не встъпвали в брак, и отделят средно по 5 минути по-малко за лична грижа.

Времето за сън е средно 10 часа през почивните дни, или с 1 час повече от колкото в делничните дни. Изразходеното време за хранене в почивните дни също е по-дълго с 31 минути.

Средно време на ден, изразходено от населението на 15 и повече навършени години, за работа, свободно време и пътуване

Населението на 15 и повече навършени години в България отделя за платена работа⁵ средно по 2 часа и 53 минути на ден, или 12.0% от денонощието. Времето, отделено за грижа за дома и домакинството⁶ е 3 часа и 6 минути, или 12.9% от денонощието.

Фигура 3. Средното време на лицата на 15 и повече навършени години, изразходено за основни дейности, по пол

Жените прекарват по-дълго време в домакинска работа (4 часа и 8 минути), отколкото в платена работа (2 часа и 26 минути), докато при мъжете това съотношение

⁵ Платена работа (заетост) - включва времето, прекарано на основна и допълнителна работа, в т.ч. почивки, пътувания и платени обучения, свързани с работа, обедни почивки (ако не е вършена друга дейност), както и времето, отделено за търсене на нова работа.

⁶ Грижа за дома и домакинството (неплатен труд) - включва всички дейности, извършени от респондента по поддръжка на жилището му и грижа за домакинството, за които не получава заплащане.

БЮДЖЕТ НА ВРЕМЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО В ПЕРИОДА 2022 - 2023 ГОДИНА

е в полза на платената работа. Те изразходват средно 3 часа и 22 минути в платена работа и 1 час и 58 минути на ден в домакинска работа.

Общо за платена и неплатена работа жените изразходват средно дневно 6 часа и 34 минути, или с 1 час и 14 минути повече от мъжете.

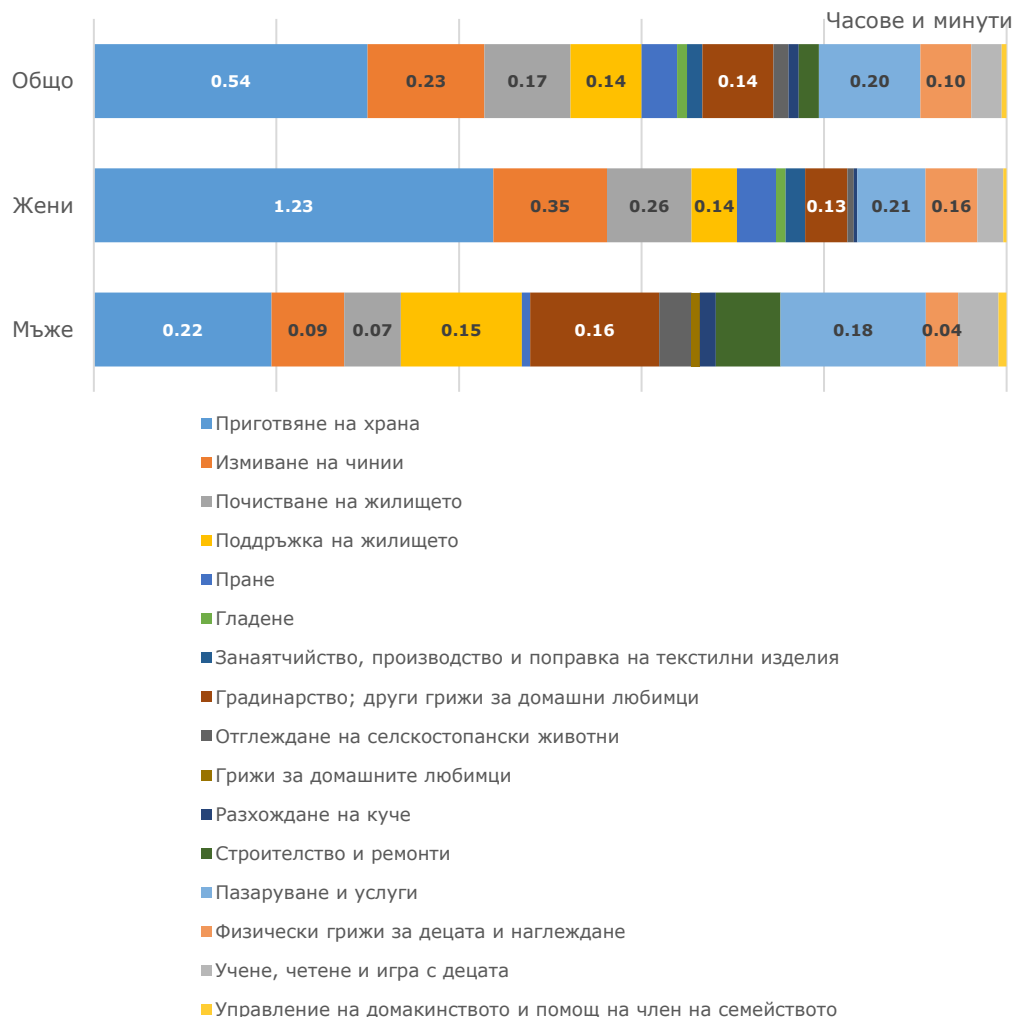
Най-голям дял в дейностите, свързани с грижата за дома и домакинството заема приготвянето на храна - 54 минути (жените - 1 час и 23 минути, а мъжете - 22 минути), следва измиването на чинии - средно 23 минути и пазаруване и услуги - 20 минути.

За физическа грижа за децата лицата на 15 и повече навършени години отделят средно по 10 минути на ден, като жените прекарват по 16 минути в тази дейност, а мъжете по 4 минути дневно.

Домакинската работа, за която мъжете изразходват повече време в сравнение с жените е: строителство и ремонт, градинарство и отглеждане на селскостопански животни.

БЮДЖЕТ НА ВРЕМЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО В ПЕРИОДА 2022 - 2023 ГОДИНА

**Фигура 4. Средното време на лицата на 15 и повече навършени години,
изразходено за домакински дейности, по пол**

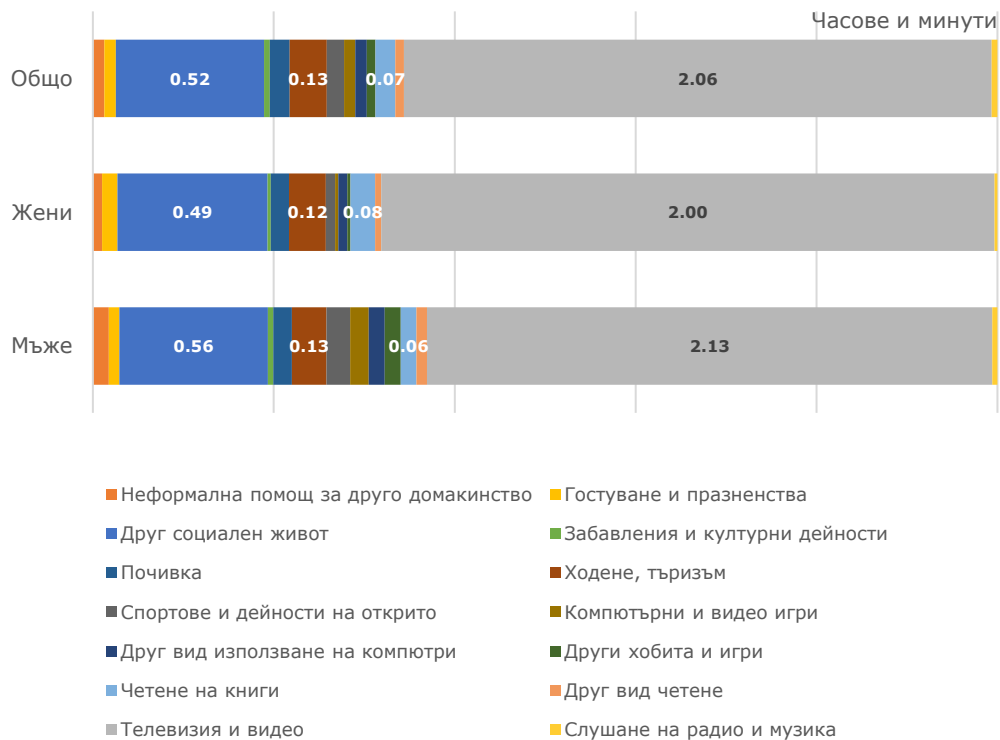
Населението, живеещо в селата, отделя за домакинска работа средно по 3 часа и 49 минути, или с 58 минути на ден повече отколкото населението, живеещо в градовете.

Свободното време и времето за социален живот на хората на 15 и повече навършени години е 4 часа и 4 минути дневно. Въпреки, че мъжете прекарват средно по 56 минути повече в платена работа в сравнение с жените, те имат 45 минути повече за свободно време и социален живот.

Най-голяма част от свободното си време населението прекарва в гледане на телевизия и видео - 2 часа и 6 минути, и в социалните медии - 52 минути.

БЮДЖЕТ НА ВРЕМЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО В ПЕРИОДА 2022 - 2023 ГОДИНА

Фигура 5. Средното време на лицата на 15 и повече навършени години, изразходено за дейности в свободното време, по пол

Живеещите в градовете отделят за социален живот и свободно време средно 4 часа и 9 минути, или с 20 минути повече в сравнение с хората в селата.

Ежедневно лицата на 15 и повече навършени години пътуват по 1 час и 10 минути, като мъжете изразходват средно 13 минути повече от жените за тази дейност.

II. Средно време на ден за извършване на основни дейности на учащите и заетите лица, участващи в дейността⁷

Учащи

Средното време, което участващите във формално образование прекарват в дейности, свързани с учене (учебни часове, лекции, домашни занимания и обучение в свободното време) е 6 часа и 4 минути, като мъжете изразходват 5 минути повече отколкото жените, а учащите, живеещи в градовете средно по 14 минути повече от тези в селата.

Най-много време в учебни часове прекарват децата в началния етап на основното образование - средно по 6 часа и 41 минути. Следват учащите в

⁷ Средно време на едно учащащо лице (часове и минути) се изчислява, като сборът от времето, изразходвано за дадена дейност се раздели само на респондентите, които са участвали в дейността в деня на анкетирането.

**БЮДЖЕТ НА ВРЕМЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО В ПЕРИОДА
2022 - 2023 ГОДИНА**

образователна степен „Магистър“ - 6 часа и 13 минути. Най-малко време за учебни часове и лекции изразходват учащите в образователна степен „Бакалавър“ - 5 часа и 30 минути.

Учащите в средното образование и тези в образователна степен „Магистър“, отделят най-много време за обучение в свободното си време (курсове), съответно средно 1 час и 53 минути и 1 час и 54 минути.

Таб. 1. Средно време на ден на учащите лица за участие в образование

(Часове и минути)

Дейности	Общо	Начален етап на основното образование	Прогимназиален етап на основното образование	Средно образование	Образователна степен "Бакалавър"	Образователна степен "Магистър"
Учебни часове и лекции	5:47	6:41	5:42	5:33	5:30	6:13
Домашни занимания	2:17	2:21	2:07	2:06	2:54	3:45
Обучение в свободното време	1:33	1:05	1:08	1:53	0:00	1:54

В свободното си време децата в началния етап на основно образование прекарват средно по 2 часа и 8 минути в спорт и дейности на открито, 2 часа и 4 минути в гледане на телевизия и видео, 1 час и 46 минути в компютърни и видео игри и 1 час и 10 минути в четене на книги.

С нарастване на възрастта времето за игра на открито намалява, докато времето за компютърни и видео игри се увеличава. Така децата, които се обучават в средното образование, изразходват средно по 1 час и 51 минути за спорт и дейности на открито и 2 часа и 11 минути за компютърни и видео игри.

Таб. 2. Средно време на ден на учащите лица за дейности в свободното им време

(Часове и минути)

Дейности	Общо	Начален етап на основното образование	Прогимназиален етап на основното образование	Средно образование	Образователна степен "Бакалавър"	Образователна степен "Магистър"
Спортове и дейности на открито	1:46	2:08	1:35	1:51	1:26	1:54
Компютърни и видео игри	1:57	1:46	1:47	2:11	2:39	1:21
Четене на книги	1:14	1:10	1:01	1:08	1:29	1:26
Телевизия и видео	1:54	2:04	1:57	1:58	1:35	1:42

БЮДЖЕТ НА ВРЕМЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО В ПЕРИОДА 2022 - 2023 ГОДИНА

Заети лица

Средното време, което заетите лица (на 15 и повече навършени години) прекарват в дейности, свързани с работа (основна, допълнителна, както и други дейности, свързани с работата), е 8 часа и 1 минута. Мъжете работят средно по 17 минути повече от жените. Заетите в градовете и селата отделят почти еднакво време за работа, съответно 8 часа и 1 минута и 8 часа и 2 минути.

Най-продължително работят наетите лица - средно по 8 часа и 4 минути. Това е с 29 минути повече от самонаетите и с 11 минути повече от самонаетите, имащи работници. Най-малко време за извършване на трудова дейност изразходват неплатените семейни работници - 7 часа и 10 минути.

Пътуването до и от работа на заетите отнема средно по 1 час и 7 минути.

Въпреки че работещите жени изразходват за работа 17 минути по-малко от работещите мъже, те отделят за грижа за дома и семейството си средно на ден по 3 часа и 7 минути, или с 1 час и 14 минути повече от мъжете: 34 минути повече в приготвяне на храна, 9 в измиване на чинии, 11 минути повече в почистване на жилището и 1 час и 9 минути повече в създаване и поправка на дрехи и други текстилни изделия.

Физическата грижа за децата се споделя равностойно, съответно 54 минути за мъжете и 55 за жените, но мъжете прекарват повече време в учене, четене и игра с децата - 1 час и 10 минути, или 17 минути повече от жените.

**БЮДЖЕТ НА ВРЕМЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО В ПЕРИОДА
2022 - 2023 ГОДИНА**

**Таб. 3. Средно време и относителен дял на заетите лица в дейности,
свързани с грижа за дома и домакинството по пол**

Дейности	Средно на участващо лице (часове и минути)			Относителен дял на участващите в дейността (%)		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Грижа за дома и домакинството	2:30	1:53	3:07	87.3	79.1	97.1
Приготвяне на храна	1:02	0:40	1:14	59.5	37.4	85.8
Измиване на чинии	0:32	0:26	0:35	47.6	23.7	76.0
Почистване на жилището	0:40	0:32	0:43	28.4	15.3	43.9
Поддръжка на жилището	0:33	0:37	0:28	29.9	26.2	34.4
Пране	0:31	0:30	0:32	14.9	3.1	29.0
Гладене	0:32	0:30	0:32	6.6	1.0	13.3
Занаятчийство, производство и поправка на текстилни изделия	1:12	0:16	1:25	0.4	0.1	0.7
Градинарство; други грижи за домашни любимци	1:57	2:01	1:53	8.0	8.6	7.3
Отглеждане на селскостопански животни	1:10	1:17	0:49	2.7	3.7	1.5
Грижи за домашните любимци	0:25	0:25	0:25	2.6	2.8	2.4
Разхождане на куче	1:07	1:06	1:07	2.9	2.9	3.1
Строителство и ремонти	1:30	1:30	1:09	4.6	8.2	0.2
Пазаруване и услуги	0:37	0:37	0:38	45.9	41.9	50.6
Физически грижи за децата и наглеждане	0:54	0:54	0:55	12.1	8.4	16.5
Учене, четене и игра с децата	1:01	1:10	0:53	11.1	10.6	11.7
Управление на домакинството и помощ на член на семейството	1:05	1:12	1:00	1.5	1.2	1.8

Работещите жени отделят за свободно време и социален живот по 2 часа и 41 минути, а работещите мъже - 3 часа и 25 минути. Мъжете прекарват средно по 17 минути повече в посещения на кино, театър, изложби и спортни събития, 41 минути повече в компютърни и видео игри, 37 минути повече в практикуване на своите хобита, 23 минути в спортуване, 20 минути в гледане на телевизия и 15 минути в повече в четене на книги.

**БЮДЖЕТ НА ВРЕМЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО В ПЕРИОДА
2022 - 2023 ГОДИНА**

**Таб. 4. Средно време и относителен дял на заетите лица в дейности,
свързани със свободно време и участие в социалния и обществен живот
по пол**

Дейности	Средно на участващо лице (часове и минути)			Относителен дял на участващите в дейността (%)		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Свободно време и участие в социалния и обществен живот	3:06	3:25	2:41	96.4	97.2	95.5
Организационна работа	0:50	0:50	0:50	0.1	0.1	0.1
Неформална помощ за друго домакинство	1:59	1:56	2:06	2.5	3.1	1.7
Дейности свързани с участие	1:10	1:24	0:51	0.9	1.0	0.9
Гостуване и празненства	1:36	1:36	1:36	4.3	4.0	4.6
Друг социален живот	1:07	1:11	1:01	58.2	60.7	55.3
Забавления и културни дейности	1:58	2:05	1:48	1.9	2.1	1.7
Почивка	0:52	0:53	0:50	10.2	11.0	9.2
Ходене, туризъм	1:35	1:38	1:31	10.3	10.4	10.1
Спорт и дейности на открито	1:28	1:36	1:13	5.6	6.5	4.4
Компютърни и видео игри	1:39	1:46	1:05	2.9	4.5	1.0
Друг вид използване на компютри	1:03	1:05	0:59	7.8	9.2	6.2
Други хобита и игри	1:31	1:41	1:04	2.6	3.6	1.4
Четене на книги	1:06	1:16	1:01	7.7	4.8	11.0
Друг вид четене	0:38	0:40	0:32	2.6	3.6	1.5
Гледане на телевизия и видео	1:50	1:59	1:39	83.7	85.7	81.3
Слушане на радио и музика	0:47	0:49	0:44	3.0	3.5	2.5

БЮДЖЕТ НА ВРЕМЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО В ПЕРИОДА 2022 - 2023 ГОДИНА

Методологични бележки

Обект на изследването са обичайно пребиваващите на територията на страната лица на 10 и повече навършени години, живеещи в обикновени домакинства.

Работата на терен е проведена в периода от 21 март 2022 до 20 март 2023 година.

Единиците на наблюдение са излъчени чрез двустепенна гнездова извадка. На първа степен са определени 312 гнезда (преброителни участъци), в които на втора степен, със случаен подбор, са избрани 3 132 домакинства. За списък на единиците от генералната съвкупност е използвано Преброяване на населението 2011. Формирани са 26 подизвадки (групи) с по 12 гнезда, за да бъдат обхванати всички 261 делнични дни в дванадесетмесечния период на наблюдение. Всеки респондент попълва два дневника - един делничен (от понеделник до петък) и един почивен (събота и неделя). Дните са предварително избрани за всяко домакинство чрез контролиран случаен подбор, като покриват дванадесетмесечен период, включително официални и религиозни празници.

Основните инструменти на изследването са въпросник за домакинството, индивидуален въпросник и дневник за използване на времето, в който респондентите записват ежедневните си дейности в 10-минутни интервали от време, в рамките на едно денонощие.

За осигуряване на сравнимост на данните е използван *Списък на кодовете на дейностите (ACL - 2018)*. Дейностите, описани от самите респонденти, са кодирани според 108-те категории на този списък.

Основни показатели

Средно време на ден на населението за извършване на определена дейност (часове и минути) - средният брой часове и минути на ден се изчислява, като сборът от времето, изразходвано за дадена дейност, се раздели на всички анкетиранни лица, независимо дали са извършвали или не съответната дейност в деня на анкетирането.

Средно време на едно участващо лице (часове и минути) - средният брой часове на ден се изчислява, като сборът от времето, изразходвано за дадена дейност се раздели само на респондентите, които са участвали в дейността в деня на анкетирането.

Относителен дял на участващите в дейността лица (%) - отношението на броя на участващите в дейността лица към общия брой на анкетираните.